

Käsityön aineenopettajaopiskelijoiden vapaa-ajan käsityöharrastuneisuus ja siinä tapahtuneet muutokset

Käsityökasvatus
Kandidaatintutkielma

Laatijat:
Veli Vainionpää
Ville Raitanen

Ohjaaja:
Yliopistonlehtori Virpi Yliveronnen

23.4.2024
Rauma

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Käsityökasvatus

Tekijät: Veli Vainionpää ja Ville Raitanen

Otsikko: Käsityön aineenopettajaopiskelijoiden vapaa-ajan käsityöharrastuneisuus ja siinä tapahtuneet muutokset

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Virpi Yliverronen

Sivumäärä: 22 sivua, 2 liitesivua

Päivämäärä: 23.4.2024

Tiivistelmä

Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää käsityön aineenopettajaopiskelijoiden käsityöharrastuneisuutta sekä siinä tapahtuneita muutoksia. Tutkimuksessa pyrittiin löytämään myös syitä tapahtuneille muutoksille. Johdannossa esitellään muutamia tutkimuksia liittyen käsityöharrastukseen. Teoriaosuudessa avataan tarkemmin aiheeseen liittyviä pääkäsitteitä, joita olivat vapaa-aika, harrastuneisuus, harrastus ja käsityö. Määrittelyn apuna käytettiin aiheisiin liittyvää kirjallisuutta.

Tutkimuskysymyksinä käytettiin ”Millaisia konkreettisia muutoksia käsityön aineenopettajaopiskelijoiden käsityöharrastuksissa on tapahtunut opiskeluiden alettua?” sekä ”Mitkä ovat mahdollisia syitä tapahtuneille muutoksille?” Tässä tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita juuri opiskelijakollegoiden vapaa-ajan käsityöharrastuneisuudesta, eikä opintoihin liittyvistä käsityöprojekteista.

Tutkimus toteutettiin laadullisena kyselytutkimuksena tammikuussa 2024. Aineistonkeruu tapahtui Webropol-palvelun avulla. Kohderyhmänä olivat Rauman kampuksella opiskelevat käsityön aineenopettajan tutkintoa suorittavat opiskelijat. Keräystä aineistosta etsittiin yhtäläisyyksiä sekä eroavaisuuksia tyypittelyn avulla. Vastaajat luokiteltiin ryhmiin sen perusteella, kokivatko he käsitöiden määrän lisääntyneen vai vähentyneen.

Tuloksissa havaittiin sisällöllisiä muutoksia käsitöiden tekemisessä. Tuloksien perusteella voitiin todeta, että myös käsitöiden tekemisen määrässä oli tapahtunut muutoksia opintojen alettua. Tulokset olivat linjassa aikaisempien tutkimusten kanssa. Tutkielman lopussa käsitellään johtopäätöksiä ja tuloksia peilataan aikaisempiin tutkimuksiin. Pohdintaosiossa käsitellään tämän tutkimuksen rajoitteita, luotettavuutta sekä esitetään mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

Avainsanat: vapaa-aika, harrastuneisuus, harrastus, käsityö, käsityöharrastus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Vapaa-aika, harrastuneisuus ja harrastukset	3
2.1	Vapaa-aika	3
2.2	Harrastuneisuus ja harrastukset	3
3	Käsityö	5
3.1	Käsityö on käsillä tekemistä	5
3.2	Käsityö harrastuksena	6
4	Käsitöiden yhteys hyvinvointiin	8
5	Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tarkoitus	10
6	Tutkimuksen toteutus	11
6.1	Tutkimusmetodi	11
6.2	Aineistonkeruu Webropol-kyselyllä	11
6.3	Aineiston analyysi ja luokittelu	12
7	Tutkimustulokset	13
7.1	Käsityön aineenopettajaopiskelijoiden käsityöharrastuksissa tapahtuneet muutokset	13
7.2	Muutokset käsitöiden tekemisen määrässä	14
7.3	Syitä käsityöharrastuksissa tapahtuneisiin muutoksiin	15
7.3.1	Syitä käsitöiden sisällöllisiin muutoksiin	15
7.3.2	Syitä käsitöiden määrässä tapahtuneisiin muutoksiin	16
7.4	Vastaaajien arvio käsityöharrastuksista valmistumisen jälkeen	16
7.5	Yhteenveto tuloksista	16
8	Johtopäätökset	18
9	Pohdinta	19
	Lähteet	21
	Liitteet	23
	Liite 1. Kyselylomake	23

1 Johdanto

Tässä tutkimuksessa tutkitaan käsityön aineenopettajaopiskelijoiden käsitöihin suuntautunutta harrastuneisuutta vapaa-ajalla, sekä siinä tapahtuneita muutoksia opintojen alettua. Lisäksi tutkimuksen avulla pyritään saamaan lisää tietoa opintojen kautta opituista käsityötekniikoista ja niiden hyödyntämisestä vapaa-ajan harrastuneisuudessa. Pyrimme myös selvittämään, ovatko käsityön aineenopettajan opinnot vaikuttaneet käsityöharrastuksiin positiivisesti vai negatiivisesti.

Monilla käsityön aineenopettajaopiskelijoilla on ollut erilaisia käsityöharrastuksia ennen opintojen aloittamista ja tämä voi osaltaan selittää myös päätöstä opiskella kyseistä alaa. Tästä huolimatta joukossa voi olla opiskelijoita, joilla ei välttämättä ole aiempaa käsityöharrastuneisuutta, mikä olisi selkeästi vaikuttanut ammatinvalintaan. Näillä opiskelijoilla vapaa-ajan harrastuneisuus voi olla kuitenkin lisääntynyt opintojen alettua ja käsityökurssien tuoma sisältö on saattanut innostaa tekemään käsitöitä myös vapaa-ajalla.

Yksi selittävä tekijä käsitöiden vapaa-ajan harrastuneisuuden määrään voi löytyä jo koulujen yhteishaussa. Moni luokanopettajaksi tähtäävä voi yhteishaussa hakea käsityönopettajalinjalle, sillä siihen vaadittavat pisteet ovat alhaisemmat kuin luokanopettajaksi vaaditut. Käsityönopettajan opinnoissa on mahdollista opiskella luokanopettajan pätevyys. Tämä voi osaltaan selittää sitä, miksei kaikilla käsityön opiskelijoilla välttämättä ole ennestään käsityöharrastuneisuutta.

Tässä tutkimuksessa selvitetään, miten opinnot vaikuttavat käsitöiden harrastamiseen ja mitkä ovat mahdollisia syitä siihen. Tutkimuksen avulla pyritään saamaan tietoa siitä, ovatko muutokset positiivisia vai negatiivisia. Aihe on tärkeä, koska vapaa-ajan käsityöharrastuneisuus lisää tulevan opettajan aineenhallinnallisia taitoja. Mutta tarvitaanko hyvään käsityön opettajuuteen harrastuneisuutta, vai onko mahdollista olla hyvä aineenopettaja myös ilman käsityöharrastuksia? Tämä tutkimus keskittyy käsitöiden tekemiseen vapaa-ajalla, ja tutkimuskohteena ovat Rauman kampuksen käsityön aineenopettajaopiskelijat.

On olemassa paljon erilaisia väitteitä siitä, kuinka käsitöiden tekeminen tukee terveyttä ja pitää mielen virkeänä, esimerkiksi Sinikka Pöllänen on tutkinut mitkä käsityöt tukevat hyvinvointia (Pöllänen, 2015; Pöllänen, 2020). Käsitöitä arvostetaan paljon ja itse tekemisen taitoa pidetään nykyään suuressa arvossa kaiken kulutuksen keskellä. Monesti itsetehdyt

tuotteet koetaan merkityksellisinä niin tekijän kuin saajankin näkökulmasta. Anna Kouhia on tutkinut ihmisten antamia erilaisia merkityksiä käsitöille ja yhtenä esimerkkinä hän mainitsi itsensä ilmaisemisen (Kouhia, 2012). Käsitöitä hyödynnetään paljon myös esimerkiksi terapiassa (Burt & Atkinson, 2012). Käsitöiden onkin todettu olevan esimerkki siitä, kuinka merkityksellinen tekeminen vahvistaa ja tukee hyvinvointia (Pöllänen, 2012). Myös kouluissa käsityö tuntuu olevan suosittu oppiaine.

Lauri Salo on pro gradu -tutkielmassaan käsitellyt käsityöharrastuksen mahdollista yhteyttä aineenhallinnalliseen osaamiseen. Salon tekemän tutkimuksen mukaan 92 % (n=172) vastaajista ilmoittivat harrastavansa käsitöitä. Vastaajat koostuivat käsityön aineenopettajan tehtävissä työskentelevistä henkilöistä. (Salo, 2022.) Tässä kandidaatintutkielmassa saatuja tuloksia verrataan Salon opinnäytetyössä esittämiin tuloksiin ja pohditaan, ovatko käsityönopettajaksi opiskelevilla tulokset saman suuntaisia kuin käsityönopettajan tehtävissä työskentelevillä opettajilla.

Carolyn E. Adams-Price ja Linda W. Morse ovat käsitelleet artikkelissaan pitkäaikaisten käsityöharrastuksien vaikutuksia elämänlaatuun. Adams-Pricen ja Morsen mukaan käsitöiden harrastaminen on yhteydessä vanhemmilla ihmisillä onnellisempaan ja tyytyväisempään elämään. He mainitsevat myös muita hyötyjä, joita luovat harrastukset kuten käsityöt aiheuttavat. Näitä oli esimerkiksi parempi suoriutuminen muistitesteissä ja kongitiivisten taitojen kehittyminen. (Adams-Price & Morse, 2018.)

Minna Vastimo on artikkelissaan tutkinut Oulun yliopiston luokanopettajien itsesääätelytaitoja sekä opintoihin kiinnittymistä käsityön opintojen aikana. Opintoihin kiinnittymisellä hän tarkoittaa esimerkiksi opiskelijaa, joka aktiivisesti pyrkii ymmärtämään ja syventämään oppimaansa. Opintoihin kiinnittymätön opiskelija puolestaan ei pyri ymmärtämään tai oppimaan asioita syvemmin, vaan keskittyy pelkästään vaadittujen tehtävien suorittamiseen. Yhtenä tutkimuskysymyksenä Vastimo mainitsee käsityöharrastuneisuuden vaikutuksen käsityön opintojen arvosanaan. Hänen mukaansa käsityöharrastuneisuudella on merkitystä käsityön opinnoista saatuun arvosanaan. (Vastimo, 2022.)

2 Vapaa-aika, harrastuneisuus ja harrastukset

2.1 Vapaa-aika

Vapaa-aika määritellään usein työajan ulkopuoliseksi ajaksi ja sitä pidetään tärkeänä laadullisena tekijänä arjessa. Vapaa-ajan vietossa korostuvat kiireettömyys, rentoutuminen, rauha, ilo ja sosiaaliset kontaktit. Tärkeimpänä tekijänä nähdään kuitenkin vapaus ja vapaaehtoisuus, sillä vapaa-aika koetaan yksilöllisenä ja henkilökohtaisena asiana riippumatta siitä vaatiiko se sitoutumista ja yhteisöllisyyttä vai rauhaa ja yksinoloa. (Liikkanen, 2004.)

Stebbins (2008) jakaa vapaa-ajan kolmeen eri kategoriaan, jotka ovat ”vakava vapaa-aika”, ”rento vapaa-aika” sekä ”projektipohjainen vapaa-aika”. Vakava vapaa-aika on systemaattista ja tavoitteellista, joka on riittävän merkittävää ja mielenkiintoista. Osallistuja voi ilmaista ja hyödyntää omia taitojaan, tietoaan ja kokemuksiaan, ja mahdollisesti löytää harrastuksesta uuden uran tai sivutoimen. Rento vapaa-aika tarkoittaa välittömästi tapahtuvaa toimintaa, joka on lyhytaikaista, palkitsevaa ja ihmiselle miellyttävää toimintaa. Projektipohjainen vapaa-aika taas on yleensä lyhytkestoista, kohtuullisen vaativaa, joka tapahtuu kertaluontoisesti tai satunnaisesti. Stebbins myös painottaa, että kaikkia näitä yhdistää vapaaehtoisuus ja ihmiset kokevat osallistuvansa nautinnolliseen toimintaan, jonka he voivat hyväksyä tai hylätä omilla ehdoillaan. Keskeinen osa vapaa-ajan käsitettä onkin pakottamisen puuttuminen. (Stebbins, 2008.)

2.2 Harrastuneisuus ja harrastukset

Jari Metsämuurosen mukaan harrastuneisuutta pidetään laajempänä käsitteenä, kuin harrastamista tai harrastusta. Harrastuneisuudella tarkoitetaan yksilön toiminnallisen, kognitiivisen ja affektiivisen tasolla tapahtuvaa omaehtoista suuntautumista.

(Metsämuuronen, 1995.) Esimerkiksi jalkapalloa harrastava henkilö tekee harjoituksissa sen, mitä valmentaja ohjeistaa tekemään. Henkilö on voinut aloittaa harrastamisen esimerkiksi vanhempien kehotuksesta tai mennyt kaverien perässä. Kyse ei tällöin välttämättä ole harrastuneisuudesta, joka on Metsämuurosen mukaan omaehtoista tekemistä (Metsämuuronen, 1995). Harrastuneisuudella tarkoitetaan siis syvempää kiinnostusta tiettyyn aiheeseen.

Harrastus käsitteenä mielletään useimmiten vapaa-ajalla tapahtuvaksi tekemiseksi. Siihen liitetään usein vapaa-aika, vapaus ja aktiivisuus. On olemassa paljon tutkimuksia, joissa on

tutkittu ihmisten vapaa-ajan aktiviteetteja (Jopp & Hertzog, 2010; Kim ym., 2024). Kaikkea vapaa-ajalla tapahtunutta tekemistä ei kuitenkaan voida kutsua harrastuksiksi. Esimerkiksi uutisten katselua televisiosta tuskin kukaan pitää harrastuksena. Metsämuurosen mukaan harrastamisella tarkoitetaan useimmiten seuroihin liittyvää toimintaa, joka on yleensä ohjattua (Metsämuuronen, 1995). Harrastukseen osallistuva on valinnut itse oman mieleisen harrastuksen. Vapauden rooli on kuitenkin vähäinen, koska harrastukseen osallistuja noudattaa tiettyjä ohjeita ja tekeminen on rajattua (Metsämuuronen, 1995).

Tuomo Koho (2023) pitää harrastuneisuutta yläkäsitteenä, joka jakautuu alakäsitteisiin harrastamiseen ja harrasteluun, joista voidaan johtaa termit harrastus ja harraste. Kohon mukaan ero harrastuksen ja harrasteen välillä löytyy niiden tavoitteellisuudesta.

Harrastukseen sitoudutaan syvemmin ja siinä pyritään tarkoituksenmukaisesti kehittymään, toisin kuin harrastetta voidaan pitää kevyempänä viihteellisenä ajanvietteenä, joka ei sisällä harrastukselle tyypillistä tavoitteellisuutta. (Koho, 2023.)

Harrastus voi toki muuttua harrasteeksi tai vastaavasti harraste voi muuttua harrastukseksi (Koho, 2023). Tällä tarkoitetaan sitä, että esimerkiksi uintia tavoitteellisesti harrastunut henkilö lopettaa harrastuksen, mutta kuitenkin vapaa-ajallaan hän saattaa käydä satunnaisesti uimassa omaksi ilokseen ilman sen suurempia tavoitteita. Tällöin voidaan puhua harrasteesta. Sillä ei kuitenkaan ole väliä kummaksi henkilö itse kokee tekemisensä, vaan yhteistä sekä harrastamiselle että harrastelulle on, että ne tuottavat tekijälleen jonkinlaista nautintoa tai hyvän olon tunnetta.

3 Käsiyö

3.1 Käsiyö on käsillä tekemistä

Käsiyöt jaetaan usein kahteen eri kategoriaan tekstiilikäsiyöihin ja teknisiin käsiyöihin. Toisin sanoen pehmeisiin käsiyöihin ja koviin käsiyöihin. Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet (2014) pyrkii kuitenkin pääsemään eroon tästä käsiyöiden kaksijakoisuudesta. Nykyisessä opetussuunnitelmassa käsiyön oppiainetta ei eritellä tekniseen- ja tekstiilityöhön, vaan puhutaan yhdestä monimateriaalisesta käsiyöstä. Monimateriaalinen käsiyö pitää sisällään kaikki käsiyöt riippumatta siitä, mitä materiaaleja tai tekniikoita käytetään. (Opetushallitus, 2014.)

Käsillä tekeminen on ollut jo pitkään tuottamistapana läpi ihmiskunnan historian. Käsillä tekemistä on aina uhannut kehitys, joka on meinannut syrjäyttää käsillä tekemisen taidon. Nykypäivänä voidaan ajatella, että käsillä tekemisen taito olisi lähes tarpeetonta. Kuitenkin ihmiset pitävät sitä tärkeänä taitona, joka sisältää erilaisia merkityksiä ja tapoja toimia. Käsillä tekemistä pidetään tärkeänä asiana, myös sen takia, että tekemisen taito säilyy jälkisukupolvilla tapana ilmaista itseään ja kulttuuria. (Kojonkoski-Rännäli, 2014.)

Kojonkoski-Rännäli määrittelee käsiyön ruumiilliseksi työksi, jossa ihminen omalla toiminnallaan ja kehon liikkeillään toteuttaa tuotteen tekemistä. Hänen mukaansa käsiyöiden tekeminen on ihmiselle luontaista. Kojonkoski-Rännäli käyttää kirjassaan ilmaisua käsin tekeminen, koska termi käsiyö voidaan usein mieltää yhteydessä työelämään ja toimeentuloon. (Kojonkoski-Rännäli, 2014.)

Howard Risatin (2004) mukaan käsiyöt voidaan luokitella joko materiaalin mukaan tai käytettävän tekniikan mukaan. Materiaalien perusteella käsiyö jakaantuu esimerkiksi metallitöihin, puutöihin, keramiikkatöihin, lankatöihin ja niin edelleen. Toisaalta kun puhutaan käsiyötekniikoista tarkoitetaan sillä esimerkiksi jotain tiettyä tekniikkaa kuten neulomista, virkkaamista, sorvausta tai jotain muuta käsiyötekniikkaa. Risatin mukaan kaikille käsiyöille on yhteistä, että niihin liittyy fyysinen toiminta, joko käsin tai koneiden avustamana. (Risatti, 2004.)

Pöllänen (2015) on tutkinut, mitkä käsiyön piirteet vaikuttavat hyvinvointiin tekstiilityön kontekstissa. Hänen mukaansa yksi merkittävimmistä käsiyön piirteistä on se, että tekijällä on täysi vapaus valita työnsä omien mieltymystensä perusteella (Pöllänen, 2015). Kukaan

ukopuolinen ei siis määrää, mitä käsitöitä kukin haluaa tehdä, vaan yksilö pystyy itse määrittelemään kaiken työhönsä liittyvän materiaaleista lähtien. Henkilö voi esimerkiksi suunnitella jotain täysin uutta, seurata valmiita ohjeita tai muokata niitä haluamallaan tavalla. Pöllänen totesi tutkimuksessaan, että tekstiilitöiden harrastajat pitivät käsitöitä erityisesti vapaa-ajan aktiviteettina, vaikka sillä mainittiinkin olevan esimerkiksi taloudellisia ja terapeuttisia merkityksiä (Pöllänen, 2015).

Marketta Luutonen (2004) mainitsee, että käsityöllä tarkoitetaan sekä tuotetta että prosessia. Hänen mukaansa käsityöt voidaan jakaa ammattikäsitöihin ja harrastuskäsitöihin. Molemmissa itse prosessi on tärkeä, mutta sen merkitys korostuu erityisesti harrastuskäsitöissä. (Luutonen, 2004). Ammatilliselle käsityöt merkitsevät usein tulonlähdettä, joten tällainen henkilö on kiinnostunut lopullisen tuotteen laadusta. Käsityön harrastajalle kyseessä on usein tapa viettää aikaa, tai ilahduttaa läheisiä, joten lopullinen tuote ei ole niin tärkeässä asemassa.

3.2 Käsityö harrastuksena

Adams-Price ja Morse määrittelevät käsityön niin sanotusti vakavasti otettavana harrastuksena, joka vaikuttaa muun muassa kognitiivisiin taitoihin ja hyvinvointiin (Adams-Price & Morse, 2018). Adams-Pricen ja Morsen tutkimuksessa kohdehenkilöinä olivat kuitenkin vanhemmat henkilöt, joiden käsityöharrastuksia tutkittiin (Adams-Price & Morse, 2018). Oma tutkimuksemme keskittyy opiskelijoiden käsityöharrastuksiin, joten kohderyhmämme on nuorempi. Myös tutkimuskysymyksemme, jonka pohjalta aihetta lähestymme, ovat eri näkökulmasta, vaikka tutkimmekin käsityöharrastuneisuutta. Adams-Pricen ja Morsen mukaan käsityöt eroavat muista harrastuksista sillä, että niissä luovuus on tärkeässä roolissa, toisin kuin muissa passiivisemmissä harrastuksissa (Adams-Price & Morse, 2018).

Saloheimon (2004) mukaan käsitöitä pidetään lukemisen ja liikunnan ohella yhtenä naisten suosituimpana harrastuksena. Käsityöharrastaminen on ollut viimeiset vuosikymmenet laskusuunnassa, mutta harrastajia löytyy väestöstä ympäri Suomea. Suomalaisen naisten käsityöharrastuksia tutkittaessa on tullut ilmi, että he tekevät eron työajan, vapaa-ajan ja oman ajan välille. Vapaa-aikaa pidetään aikana olla työstä vapaalla ja se on itseään kiinnostaville asioille tarkoitettua aikaa. Käsillä tekemisen voi sijoittaa mihin vain näistä kolmesta kategorista. Tutkimuksen kohteena olleet naiset kertoivat käsitöiden merkityksen olevan heille niin sanottu henkireikä ja he kertoivat, että eivät osaa olla tekemättä käsitöitä, jos on

luppoaikaa muusta tekemisestä. Tutkittavat naiset kertoivat saaneensa ensinmäisen kosketuksen käsityöharrastamiseen perheen sisältä joko äidin, mummon tai muun sukulaisen kautta. Käsitöitä pidetään perhettä yhdistävänä tekijänä, johon kaikki saavat osallistua omalla tavallaan. (Saloheimo, 2004.)

4 Käsitöiden yhteys hyvinvointiin

Käsityöt tuottavat usein tekijälleen nautintoa ja niiden tekeminen voi vaikuttaa positiivisesti henkiseen hyvinvointiin (Pöllänen & Voutilainen, 2018). Pöllänen ja Voutilainen totesivat tutkimuksessaan (2018), että käsityöt koettiin tapana rentoutua, sekä irtaantumiskeinona arjen askareista, joista kohdehenkilöt eivät raportoineet saavansa samanlaista nautintoa kuin käsitöiden tekemisestä. Syitä, miksi käsitöillä koetaan olevan positiivisia vaikutuksia hyvinvointiin, on monia. Merkittäviksi syiksi on todettu muun muassa käsitöiden vapaus, joustavuus ja oman identiteetin rakentuminen (Burt & Atkinson, 2012; Pöllänen & Voutilainen, 2018).

Käsitöillä voi olla myös negatiivinen vaikutus niin fyysiseen kuin henkiseenkin hyvinvointiin. Liiallinen käsitöiden tekeminen voi aiheuttaa lihasjumeja erityisesti niskan ja hartioiden seudulle, tai ranteet voivat rasittua liikaa ja kipeytyä. Henkiseen hyvinvointiin negatiivisesti voi vaikuttaa keskeneräiset tai epäonnistuneet työt (Pöllänen & Voutilainen, 2018). Myös henkilökohtainen aikataulu voi aiheuttaa stressiä, kun aikaa käsitöille ei löydykään.

Pöllänen (2005) tuo tutkimuksessaan esiin käsityön merkittävän aseman arkipäivän elämänhallinnan ja stressinpoiston keinona. Käsitöistä saatava hyöty voi auttaa taloudellisesti ja onnistuneet käsityöprojektit vahvistavat positiivista minäkuvaa ja tuovat merkitystä elämään. Käsitöiden tekeminen on hyödyllistä ajankäyttöä, jonka tuloksena syntyy konkreettisia tuotteita. Joillekin käsitöiden tekeminen voi tarjota mahdollisuuden opiskella jopa uuden ammatin itselleen. Käsityöt voivat muodostua myös ansiotyötä korvaaviksi toiminoiksi esimerkiksi kotiäideille, työttömille ja eläkeläisille. Erilaisissa elämäntilanteiden muutoskohdissa käsityöt voivat toimia merkittävänä ajanviettotapana, mielialaa kohottavana minän eheyden kokemuksen ylläpitäjinä.

Pöllänen (2005) viittaa Sohlmanin (2004, s. 35) määritelmään terveydestä ja mielenterveydestä myönteisellä tunnetilalla ja tyytyväisyytenä elämään. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna käsitöiden merkitys mielenterveyttä ylläpitävänä ja elämään tyytyväisyyttä lisäävänä tekijänä on merkittävä. Yksilön mielenrauhaa lisää käsitöiden tekemisen lisäksi käsityömateriaalit, sekä valmiit ja kesken jääneetkin tuotteet. Käsitöitä tekevät kokevat, että niiden teko antaa valmiuksia ja keinoja vaikeiden tilanteiden käsittelyyn. Käsityöt jäsentävät elämäntilanteita ja vastaavat myös yksin olemisen tarpeeseen. Suurten koettelemusten, kuten avieron tai läheisen kuoleman kohdatessa, käsitöiden tekeminen toimii pakokeinona.

Käsitöiden tekeminen voi toimia myös sairauden tai kipujen lievittäjänä antaen mahdollisuuden poistua hetkeksi sairauden tuomasta ikävästä tunteesta. (Pöllänen, 2005.)

Käsitöiden tekemisen yhteys mielenterveyden edistämiseen tulee esille useissa tutkimuksissa. Minäkuvan määrittely voi vahvistua ja saada uusia näkökulmia ja kehollinen toiminta koetaan rauhoittavana. Käsitöillä on yhteys myös elämäntilanteen kehitystehtäviin auttaen käsittämään uusia asioita ja antaen elämän viisautta tulevaisuuteen. Käsitöitä tehdessä voi pohtia omia elämänarvoja, sekä henkilökohtaisia tavoitteita ja niiden saavuttamista. Käsitöiden tekemisessä uuden tekniikan oppiminen ja tuotteen valmistamisen lisää onnistumisen tunnetta ja se voi toimia myös stressin hallintakeinona. Mielekkäänä harrastuksena toimiessaan käsityöt suojaavat kielteisiltä kokemuksilta ja vahvistavat positiivista mielenterveyttä. (Pöllänen, 2005.)

Pöllänen (2005) tutkimuksessa korostuu käsitöiden yhteys ihmisen elämäntilanteeseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Käsitöiden tekeminen kohottaa itsetuntoa ja itseluottamusta, tuoden tyytyväisyyttä elämään ja optimismia tulevaisuuteen. Käsitöillä on tarkoitus hallita omia yksilön erilaisia elämän osa-alueita. Käsityöt voivat olla osa toiminnallista mielen terveyden edistämistä, jolloin subjektiivinen hyvinvointi, itseluottamus ja tyytyväisyyden tunne elämään vahvistuvat. Käsityö toimii harrastajan identiteetin jatkumona ja vahvistajana.

Pöllänen (2005) näkemyksen mukaan käsityöharrastuksella tulisi olla merkittävämpi sija psyykkisen hyvinvoinnin parantamisessa ja ennalta ehkäisevässä mielenterveystyössä. Käsityöllä on harrastuksena vieläkin oma merkityksensä ja se voi jatkossakin tarjota mahdollisuuksia stressin lieventämiseen ja oman elämän tarkasteluun (vrt. Kälviäinen & Junnila-Savolainen, 2005).

5 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen avulla pyritään selvittämään, mitä muutoksia käsítőiden harrastamisessa on tapahtunut käsityön aineenopettajaopiskelijoiden keskuudessa. Onko käsityöharrastuneisuus esimerkiksi lisääntynyt vai vähentynyt ja mitkä voisivat olla mahdollisia syitä näille muutoksille. Tutkimuskysymyksemme olivat seuraavanlaisia:

1. Millaisia konkreettisia muutoksia käsityön aineenopettajaopiskelijoiden käsityöharrastuksissa on tapahtunut opiskeluiden alettua?
2. Mitkä ovat mahdollisia syitä tapahtuneille muutoksille?

Olemme myös kiinnostuneita sellaisista opiskelijoista, joilla ei ollut aiempaa käsityöharrastuneisuutta. Ennen opintoja käsítőitä harrastaneet ovat oppineet opiskelun aikana uusia tekniikoita, mikä on voinut lisätä heidän harrastuneisuuttansa tai monipuolistaa sitä. Vertailemme myös sitä, onko eri vuosikurssien opiskelijoiden välillä havaittavissa merkittäviä eroja käsityöharrastuneisuudessa. Tässä tutkimuksessa olemme kiinnostuneita nimenomaan vapaa-ajan käsityöharrastuksista, emmekä siitä, miten paljon opiskelijat käyttävät aikaa opintoihin liittyviin käsityöprojekteihin.

6 Tutkimuksen toteutus

6.1 Tutkimusmetodi

Tutkimus toteutettiin laadullisena kyselytutkimuksena tammikuussa 2024. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on löytää aineistosta syvempiä merkityksiä, yhtäläisyyksiä, sekä poikkeavuuksia (Alasuutari, 2011). Pääpaino kyselyssä oli laadulliselle tutkimukselle tyypillisissä avoimissa kysymyksissä. Avoimet kysymykset antavat vastaajalle mahdollisuuden vastata juuri niin kuin hän itse asian kokee, toisin kuin monivalintakysymykset, jotka saattavat johdatella vastaajaa johonkin suuntaan (Hirsjärvi ym., 2009, 164). Kyselyssä kuitenkin käytettiin myös monivalintakysymyksiä sellaisten asioiden kohdalla, missä se koettiin tarpeelliseksi.

6.2 Aineistonkeruu Webropol-kyselyllä

Aineisto kerättiin Webropol-kyselyllä, johon vastattiin nimettömänä. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Raumalla kaikilla vuosikursseilla opiskelevat käsityön aineenopettajan tutkintoa suorittavat opiskelijat. Kysely lähetettiin kaikille Rauman kampuksen käsityökasvatuksen opiskelijoille opiskelijasähköpostin kautta tammikuussa 2024. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa, jonka aikana saimme 40 vastausta.

Kyselyn avoimet kysymykset liittyivät opiskelijoiden käsityöharrastuneisuuteen ja siinä tapahtuneisiin muutoksiin. Esimerkiksi, onko opiskelija innostunut jostain uudesta käsityötekniikasta opintojen alettua, onko harrastuneisuus lisääntynyt tai vähentynyt opintojen myötä, sekä mitkä ovat mahdollisia syitä muutoksiin käsitöiden tekemisessä.

Avoimien kysymyksiä lisäksi kyselyssä oli muutamia monivalintakysymyksiä. Esimerkiksi tämänhetkistä käsitöihin käytettävää aikaa, sekä käsityöharrastuneisuuden määrää ennen opintoja kartoitimme monivalintakysymyksillä, jotta vastaukset olisivat yhteneväisiä. Lisäksi kyselyssä eriteltiin, kuinka monennen vuosikurssin opiskelija on kyseessä, jotta mahdollisten erojen tai yhtäläisyyksien havaitseminen vuosikurssien välillä olisi mahdollista. Kysymykset muotoiltiin niin, että vastauksista pystyi tulkitsemaan käsityöharrastuneisuudessa tapahtuneita muutoksia. Kyselyssä pyrittiin välttämään sellaisia kysymyksiä, jotka olisivat tuottaneet tämän tutkimuksen kannalta epäolennaista tietoa.

6.3 Aineiston analyysi ja luokittelu

Tässä tutkimuksessa henkilötiedot eivät olleet olennaisia, joten niitä ei kerätty sukupuolta ja vuosikurssia lukuun ottamatta. Tulosten analyysi aloitettiin lukemalla vastaajien vastauksia useampaan kertaan. Kerätystä aineistosta etsittiin yhtäläisyyksiä sekä eroavaisuuksia tyypittelemällä. Tyypittelyllä tarkoitetaan aineiston analysointia erilaisten luokittelujen avulla. Aineistosta pyrittiin etsimään samankaltaisuuksia, eli vastauksissa toistuvasti ilmeneviä asioita, sekä poikkeavuuksia, joita värikoodattiin erilaisiin luokkiin (Günther & Hasanen, 2024.) Aineistosta syntyviä luokkia vertailtiin toisiinsa ja etsittiin eroja esimerkiksi siitä, mitä käsityötekniikoita opiskelijat harrastivat ennen opintojen alkua ja mitä käsityötekniikoita he nykyään käyttävät vapaa-ajallaan. Tyypittelyn kohteena oli myös käsitöiden tekemisen määrässä tapahtuneet muutokset. Vastaajat luokiteltiin neljään eri ryhmään sen perusteella, mitä he kertoivat käsitöiden tekemisen määrästä. Nämä ryhmät olivat lisääntynyt, vähentynyt, molempia ja ei lisääntynyt, eikä vähentynyt. Tällä luokittelulla jokaiselle vastaajalle löytyi ryhmä.

Luokittelimme opiskelijat myös vuosikurssien perusteella ryhmiin, havaitaksemme eroja eri vuosikurssien välillä. Otantamme eri vuosikursseilta jäi kuitenkin melko pieneksi ja eroja ei juurikaan ollut havaittavissa käsitöiden sisällöissä eikä niiden määrässä. Tyypittelyn ja luokittelun jälkeen tarkastelimme aineistoa tutkimuskysymysten näkökulmasta. Käytimme tulosten esittelyn apuna erilaisia kuvioita ja taulukoita, jotka muodostimme keräämästämme aineistosta. Näin ollen, vaikka kyseessä on kvalitatiivinen tutkimus, on joitakin tutkimustuloksia esitetty numeerisessa muodossa tulosten luettavuuden helpottamiseksi.

7 Tutkimustulokset

7.1 Käsityön aineenopettajaopiskelijoiden käsityöharrastuksissa tapahtuneet muutokset

Kyselyyn vastanneista valtaosa oli kolmannen vuosikurssin opiskelijoita. Vastaajien sukupuolijakauma oli myös melko epätasainen. Vastaajista 82 % oli naisia, kun taas miehiä oli vain 18 % vastanneista. Kerätystä aineistosta jätimme yhden vastaajan käsittelyn ulkopuolelle tunnistamattomuuden takaamiseksi.

Taulukko 1. Vastaajien sukupuolijakauma ja vuosikurssi

	Naiset		Miehet		Yhteensä
	n	Prosentti	n	Prosentti	
1.	3	9,4%	1	14,3%	4
2.	3	9,4%	2	28,5%	5
3.	17	53,1%	1	14,3%	18
4.	3	9,4%	1	14,3%	4
5.	6	18,7%	2	28,6%	8
Enemmän kuin 5	0	0,0%	0	0,0%	0
Yhteensä	32		7		39

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä tarkasteltiin, millaisia konkreettisia muutoksia käsityön aineenopettajaopiskelijoiden käsityöharrastuksissa on tapahtunut opiskeluiden alettua.

Opiskelijat mainitsivat useimmiten harrastaneensa ennen opintojen alkua lankatekniikoita, kuten virkkaamista ja neulomista, sekä ompelua. Opiskelijoista vain muutama kertoi tehneensä puutöitä vapaa-ajalla ennen opintoja. Opiskelijat eivät maininneet vastauksissaan ollenkaan tekevänsä metalli-, ajoneuvo- tai elektroniikkatöitä vapaa-ajalla. Viisi vastaajaa kertoi, että ei ole harrastanut käsitöitä ennen opintoja. Näistä henkilöistä kolme kertoi harrastavansa niitä nykyään ja kaksi, että ei harrasta käsitöitä vielääkään vapaa-ajalla.

Opiskelijoista 37 kertoi oppineensa uusia käsityötekniikoita. Uusina käsityötekniikoina vastauksissa korostuivat teknisen työn työstötavat, mutta myös lankatekniikoita mainittiin uusina tekniikoina, esimerkiksi makramee ja kirjonta. Vastaajista noin ¼ kertoi, että hyödyntää koulussa opittuja käsityötekniikoita vapaa-ajalla. Kaksi vastaajaa kertoi, että ei ole

oppinut itselle uusia käsityötekniikoita. Molemmat näistä vastaajista olivat ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita, joten uusia käsityötekniikoita on todennäköisesti heillekin tulossa.

7.2 Muutokset käsitöiden tekemisen määrässä

Kyselyssä kysyimme, miten paljon vastaajat käyttävät vapaa-aikaa käsitöiden tekemiseen.

Kysymys oli muodoltaan monivalintakysymys, jotta vastaukset olisivat yhteneviä.

Seuraavassa taulukossa (Taulukko 2) näkyy käsitöihin käytetty aika vuosikursseittain.

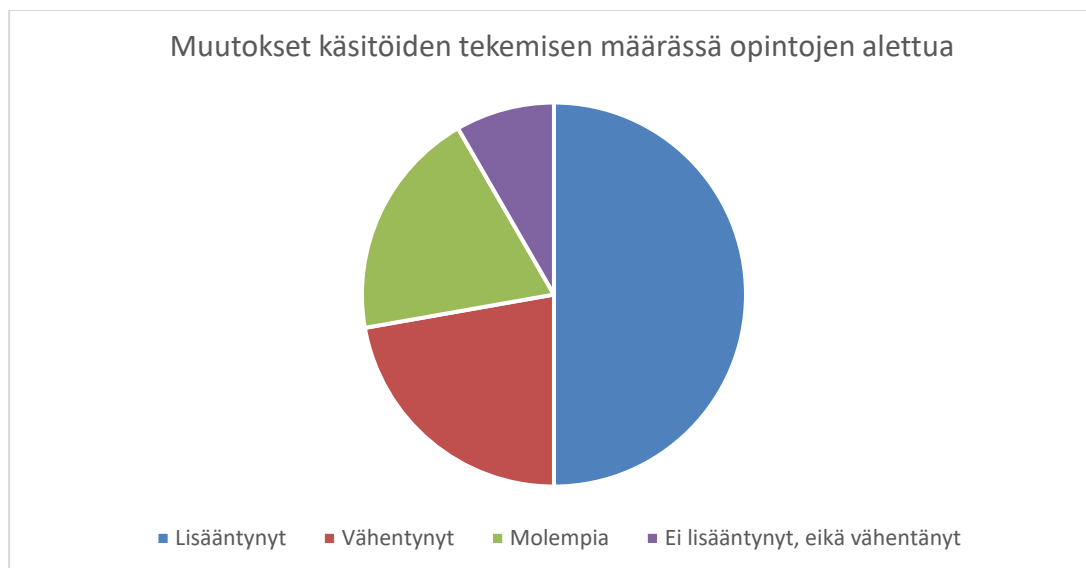
Taulukosta voidaan havaita, että suurin osa käyttää viikossa yli kolme tuntia käsitöihin.

Taulukko ei kuitenkaan kerro, onko vastaaja laskenut arvioimaansa aikaan myös kouluprojekteihin liittyvät käsityöt, joita vastaaja on saattanut tehdä vapaa-ajalla.

Taulukko 2 Käsitöihin käytetty aika viikossa vuosikursseittain vapaa-ajalla

	1. Vuosikurssi	2. Vuosikurssi	3. Vuosikurssi	4. Vuosikurssi	5. Vuosikurssi	Yhteensä
0 tuntia viikossa	0	1	1	1	0	3
1-3 tuntia viikossa	1	3	5	0	2	11
3-5 tuntia viikossa	1	1	3	2	0	7
5-8 tuntia viikossa	0	0	5	0	2	7
Yli 8 tuntia viikossa	2	0	4	1	4	11
Yhteensä	4	5	18	4	8	39

Kuviosta 1 voidaan tulkita, että suurin osa vastaajista koki käsitöiden harrastamisensa lisääntyneen opintojen alettua. Osa kuitenkin raportoi harrastamisen vähentyneen, sekä osa mainitsi, että harrastaminen on joko vähentynyt tai lisääntynyt riippuen ajanjaksosta. Selkeä vähemmistö oli sitä mieltä, että muutosta käsityöharrastamisen määrässä ei ole tapahtunut opintojen alettua.

Kuvio 1. Muutokset vapaa-ajan käsitöiden määrässä opintojen alettua

7.3 Syitä käsityöharrastuksissa tapahtuneisiin muutoksiin

7.3.1 Syitä käsitöiden sisällöllisiin muutoksiin

Kyselyyn vastanneet opiskelijat kertoivat, että opintojen alettua he ovat oppineet paljon uusia käsityötekniikoita. Opiskelijat kertoivat myös, että uskallus kokeilla uusia ja haastavia käsityötekniikoita on kasvanut. Ennen opintojen alkua opiskelijat olivat keskittyneet tuttuihin lankatekniikoihin kuten neulomiseen, virkkaukseen ja ompeluun. Opintojen alettua kyseiset opiskelijat kertoivat siirtyneensä haastavampiin lankatekniikoihin ja kertoivat nauttivansa siitä, että koulun myötä on oppinut niin paljon uutta etukäteen tuttuihin tekniikoihin liittyen. Opintojen alettua opiskelijat mainitsivat myös aloittaneensa erilaisia koviin materiaaleihin liittyviä käsitöitä. Opiskelijat kertoivat tekevänsä vapaa-ajalla erilaisia metalliin ja moottoriteknologian alueisiin liittyviä projekteja, kuten sorvausta ja oman moottoripyörän huoltoa. Opiskelijoiden mukaan syynä muutokselle voidaan pitää uusien asioiden ja aihepiirien oppimista ja uskallusta siirtyä epämiellyttävälle alueelle.

Kyselyssä kävi ilmi, että hyvät ja toimivat tilat käsitöiden harjoittamiseen lisäävät halua ja motivaatiota tehdä käsitöitä vapaa-ajalla. Muutama opiskelija mainitsi syyksi uusien koneiden käytön oppimisen ja sen kautta työskentelyn helpottumisen. Muutama opiskelija oli hankkinut jopa koneen itselle kotiin kotikäyttöä varten. Opiskelijat kertoivat kyselyssä, että koulussa opitut mielenkiintoiset käsityötekniikat ovat siirtyneet myös vapaa-ajan harrastamiseen.

7.3.2 Syitä käsitöiden määrässä tapahtuneisiin muutoksiin

Opiskelijat mainitsivat useita syitä käsitöiden lisääntymiseen sekä vähentymiseen. Kuten kuviosta 1 voidaan tulkita, suurin osa vastaajista mainitsi käsitöiden tekemisen lisääntyneen vapaa-ajalla. Lisääntymisen syiksi opiskelijat nimesivät esimerkiksi uusien tekniikoiden oppimisen ja niistä innostumisen. Vastaajat kertoivat myös, että he ovat saaneet opintojen kautta varmuutta ja rohkeutta vanhoihin sekä uusiin tekniikoihin, mikä on osaltaan lisännyt vapaa-ajan käsityöharrastusten määrää. Muita lisääntymisen syitä olivat esimerkiksi koulun tarjoamat hyvät tilat, hyvinvoinnin ylläpitäminen, inspiraation lisääntyminen, sekä positiivinen palaute opettajien, mutta myös toisten opiskelijoiden toimesta.

Syitä käsitöiden tekemisen vähentymiselle mainittiin useita. Näille vastauksille oli yhteistä vapaa-ajan vähäinen määrä ja koulun kuormittavuus. Opiskelijat kokivat, että kurssitöihin menee paljon aikaa, mikä luonnollisesti vähentää vapaa-ajan harrastamisen määrää.

Opiskelijat mainitsivat myös käsityökurssien kuormittavuuden yhtenä vähenemisen syynä. Vain yksi opiskelija mainitsi tentteihin lukemisen syyksi käsitöiden vähenemiselle. Monet vastaajat kokivat, että käsitöiden väheneminen ja lisääntyminen on vaihteista.

Käsityökurssien helpottaessa omien käsityöprojektien kerrottiin lisääntyvän ja päinvastoin.

7.4 Vastaajien arvio käsityöharrastuksista valmistumisen jälkeen

Vastaajien arvio käsityöharrastusten jatkumisesta opintojen jälkeen tuotti kahdenlaisia vastauksia. Vastaajista noin puolet arvelivat, että käsityöharrastuksissa ei tule tapahtumaan merkittäviä muutoksia, ja puolet arvioivat, että muutosta tulee tapahtumaan jollakin tavalla. Syinä muutoksiin opiskelijat mainitsivat esimerkiksi, että millaiset tilat tulevaisuuden työtehtävät tarjoavat ja onko niitä mahdollista käyttää vapaa-ajalla. Osa mainitsi, että tulevina käsityön opettajina he tulevat todennäköisesti vapaa-ajallaan luomaan erilaisia materiaaleja opetuksen tueksi. Opiskelijat myös arvelivat, että työtehtävien sisältö ja niiden kuormittavuus saattaa vaikuttaa omiin käsityöharrastuksiin, joko lisäämällä tai vähentämällä niitä.

7.5 Yhteenveto tuloksista

Saamamme tutkimusaineiston perusteella ei pystytty havaitsemaan sukupuolisia eroja, koska miesten vastausten määrä oli niin alhainen verrattuna naisten vastausmäärään (Taulukko 1). Tuloksista ei ollut havaittavissa eroja vuosikurssien välillä, mikä saattaa olla seurausta siitä, että vastausmäärissä vuosikursseittain oli niin suuria eroja. Vastaukset painottuivat

kolmannen vuosikurssin opiskelijoihin. Opiskelijat kertoivat harrastaneensa vapaa-ajalla ennen opintojen alkua enimmäkseen lankatekniikoita. He eivät juurikaan maininneet harrastavansa kovia materiaaleja lukuun ottamatta muutamaa mainintaa puumateriaalien työstöstä. Opintojen alettua opiskelijat kertoivat esimerkiksi oppineensa uusia haastavampia lankatekniikoita, joita he hyödyntävät nykyään vapaa-ajalla. Myös kovien materiaalien puolella oli opittu uusia tekniikoita kuten esimerkiksi sorvausta ja moottoriteknologian eri osa-alueita.

Kyselyssä tutkittiin myös opiskelijoiden harrastamisen määrän lisääntymistä ja vähentymistä ja näihin liittyviä syitä. Opiskelijat kertoivat tähän liittyen, että puolella opiskelijoista käsityöharrastuneisuus oli lisääntynyt. Opiskelijat kertoivat lisääntymisen syiksi uudet opitut käsityötekniikat ja hyvät tilat tehdä käsitöitä vapaa-ajalla koulun tiloissa. Vähentymiseen kerrottiin vaikuttavan vähäinen vapaa-aika ja kurssitöiden kuormittavuus. Monet opiskelijoista kokivat, että käsitöiden väheneminen ja lisääntyminen on vaiheittaista ja kurssitöiden helpottaessa omat käsityöprosessit lisääntyivät.

8 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää käsityön aineenopettajaopiskelijoiden vapaa-ajan käsityöharrastuksissa tapahtuneita muutoksia, sekä syitä mahdollisiin muutoksiin. Saamamme tulokset ovat linjassa Salon (2022) tekemän tutkimuksen kanssa, sillä lähes kaikki vastaajat ilmoittivat harrastavansa tällä hetkellä käsitöitä. Ei ole yllättävää, että tulevilla käsityönopettajilla käsitöiden harrastaminen on yleistä samalla tavalla kuin käsityön aineenopettajan työtehtävissä työskentelevillä henkilöillä.

Osa tutkimuksemme vastaajista raportoi käsitöiden vähentävän stressiä, vaikka sitä ei erikseen kysytty. Tulokset ovat tältä osin linjassa Adam-Pricen ja Morsen sekä Pöllänen saamiin tuloksiin (Adams-Price & Morse, 2018; Pöllänen, 2012; Pöllänen, 2015). Kaikki tutkimuksemme osallistuneet eivät kuitenkaan kokeneet käsitöitä tapana rentoutua, vaan osa koki sen kuormittavana tekemisenä. Syynä tähän voidaan pitää tutkimuksemme perusteella sitä, että käsityön opettajan koulutukseen liittyy paljon käsityökurseja. Käsitöiden tekeminen vaatii kuitenkin keskittymistä sekä aikaa. Jos niitä opintojen takia tehdään paljon, kiinnostus käsitöihin vapaa-ajalla saattaa laskea.

Vastimo on artikkelissaan todennut, että käsityön opiskelijat, jotka kiinnittyvät opintoihinsa saavuttavat parempia oppimistuloksia (Vastimo, 2022). Tutkimuksemme perusteella suurin osa kyselyyn vastanneista harjoittaa ja syventää käsityötaitojaan omalla ajallaan. Tätä voidaan pitää positiivisena havaintona, sillä käsityön aineenopettajan aineenhallinnallisten taitojen tulee olla hyvällä tasolla, jotta hän voi niitä asianmukaisesti opettaa. Käsitöiden tekeminen vapaa-ajalla luonnollisesti lisää henkilön aineenhallinnallisia taitoja. Tähän kuitenkin vaikuttaa millaisia käsitöitä henkilö harrastaa. Taitojen kehittäminen vaatii itsensä haastamista, eikä pelkästään samojen tuttujen tekniikoiden käyttö uudelleen ja uudelleen.

Kohon (2023) tekemää erittelyä harrastuksiin ja harrasteisiin ei tekemässämme tutkimuksessa tehty. Kyselylomakkeessa käytettiin sanavalintoja harrastuneisuus, harrastaminen, harrastus ja käsityö. Myös vastaajat pitivät satunnaista pienimuotoisempaakin ”harrastelua” harrastuksena. Tämän tutkimuksen perusteella onkin vaikea sanoa, kokevatko käsityön aineenopettajaopiskelijat eroa harrastamisen ja harrastelun välillä, sillä kyselylomakkeella eroa näiden välillä ei tehty.

9 Pohdinta

Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa pohdimme omaa käsityöharrastuneisuutta ja sen olemassaolon määrää. Omakohtainen kokemuksemme käsityöharrastuksista ennen yliopistopintoja oli todella vähäistä, voisi sanoa, että jopa olematonta. Tämän takia halusimme selvittää, miten muut käsityönopeettajaopiskelijat kokevat asian olevan heidän kohdallaan. Yhtenä tärkeimpänä tuloksena voidaan pitää sitä, ovatko käsityökasvatuksen opinnot innoittaneet henkilöitä, jotka eivät ole harrastaneet käsitöitä, harrastamaan niitä. Tällaisia henkilöitä vastasi kuitenkin kyselyymme todella vähän, joten laajempia johtopäätöksiä aiheesta ei pysty tekemään. Kyselyyn vastanneiden vastaukset olivat linjassa omien ennakkooajatustemme kanssa. Tulokset eivät tuoneet mukanaan suuria yllätyksiä tai poikkeavuuksia.

Kyselyn toteuttamisessa noudatettiin hyviä eettisiä periaatteita. Tutkimukseen osallistuneiden vastauksia ei muunneltu millään tavalla avoimien kysymyksien vastauksissa, vaan ne tulkittiin siinä muodossa, mihin vastaaja oli ne itse kirjoittanut. Kysely toteutettiin nimettömänä ja tulokset raportoitiin sellaisella tavalla, ettei vastaajia voinut tunnistaa. Vastaaminen oli täysin vapaaehtoista ja sen pystyi halutessaan keskeyttämään milloin tahansa. Tutkimukseen vastaamisesta ei aiheutunut vastaajille minkäänlaista haittaa eikä myöskään hyötyä. Vastauksia käsiteltiin luottamuksellisesti ja niitä säilytettiin Turun yliopiston tarjoamassa pilvipalvelussa. Osa vastauksista oli kuitenkin sen verran epämääräisiä, tai niukkoja, että niistä ei voinut tehdä luotettavia tulkintoja. Tämän takia muutamia yksittäisiä vastauksia joistakin kysymyksistä jäi analyysin ulkopuolelle.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että kysely jaettiin opiskelijasähköpostia hyödyntäen. Tällä tavalla kysely päättyi vain sellaisille henkilöille, jotka todella opiskelevat käsityökasvatusta. Toisaalta kyselyn huonona puolena voidaan pitää sitä, että mikään ei estä vastaajaa valehtelemasta. Luotettavuutta lisää kuitenkin kyselyyn vastanneiden anonymisyys, mikä kannusti vastaajia vastaamaan kyselyyn totuudenmukaisesti.

Tutkimus toteutettiin vain yhdessä oppilaitoksessa, joka kouluttaa käsityön aineenopettajia. Tällä saattaa olla vaikutusta vastausten vähäisiin eroihin ja oppilaitoskohtainen vertailu jäi kokonaan puuttumaan. Oppilaitosten välinen vertailu olisi voinut tuoda lisää vaihtelevuutta vastuksiin, sillä jokaisella oppilaitoksella on erilaisia tapoja toimia. Mahdollisena jatkotutkimusaiheena voisikin tutkia eri oppilaitosten opiskelijoiden käsityöharrastuneisuutta.

Oppilaitosten välinen opettaminen on erilaista ja oppimistulokset ovat aina oppilaitoskohtaisia, myös työskentelyyn käytettävät tilat ja mahdollisuudet ovat oppilaitoksissa eriävät. Vastausten pieniä eroja voi selittää myös se, että suurin osa kyselyyn vastaajista oli kolmannen vuosikurssin käsityön aineenopettajaopiskelijoita. Mielenkiintoista olisi myös suorittaa aiheesta pitkittäistutkimus, jossa selvitettäisiin, tapahtuuko käsityöharrastuksissa muutoksia työelämään siirtymisen jälkeen.

Pohdimme myös opettajien vaihtuvuuden aiheuttamia muutoksia oppimistuloksissa ja eri käsityötekniikoiden oppimisessa. Opettajilla on erilaisia tapoja opettaa eri käsityötekniikoita ja niiden painotus voi olla erilainen eri opettajien kesken. Tämä aiheuttaa sen, että joku opiskelija on voinut saada tietystä tekniikasta paljon erilaista opetusta, kun taas toinen vain pienen kourallisen. Suuressa roolissa on myös opettajan motiivointi oppilasta kohtaan ja se, että opettaja kannustaa tekemään erilaisia käsityötekniikoita myös vapaa-ajalla ja opiskelijat saavat sen kautta tietyn palon vapaa-ajan tekemiseensä.

Olisi ollut mielenkiintoista tutkimuksen kannalta, jos jokaiselta vuosikurssilta olisi tullut yhtä paljon vastauksia kuin kolmannen vuosikurssin opiskelijoilta. Tutkimustuloksissa olisi voinut näkyä selkeämpiä eroja vuosikurssien välillä. Aiemmin aloittaneet opiskelijat ovat myös käyttäneet eri opetussuunnitelmaa. Miespuolisten käsityöopiskelijoiden vastausten vähyys poisti mahdollisuuden tutkia sukupuolten tuomia mahdollisia eroja ja poikkeavuuksia. Vaikka tuloksissa ei havaittu, että toisella paikkakunnalla asuminen olisi vaikuttanut vapaa-ajan käsityöharrastuneisuuteen, sillä saattaa olla vaikutusta joidenkin henkilöiden kohdalla. Asuminen Rauman ulkopuolella tuo esiin sen, että oppilaitoksen käsityötilat eivät ole yhtä helposti käytettävissä.

Tämä tutkimus antaa käsityksen siitä, miten opinnot vaikuttavat käsityön aineenopettajaopiskelijoiden käsityöharrastuneisuuteen Rauman kampuksella. Aihe kuitenkin vaatii enemmän huomiota eritoten siinä, mikä on muiden oppilaitosten tilanne. Mahdollisissa jatkotutkimuksissa tulisi paremmin eritellä käsityöt, jotka tehdään vapaa-ajalla vapaasta tahdosta, sekä vapaa-ajalla tehtävät opintoihin liittyvät käsityöt.

Lähteet

- Adams-Price, C. E. & Morse, L. W. 2018. Crafts as serious hobbies: Impact and benefits in later life. *Craft research vol 9*, 93–102.
- Alasuutari, P. 2011. *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.
- Burt, E. L. & Atkinson, J. 2012. The relationship between quilting and wellbeing. *Journal of public health 2012-03, Vol.34 (1)*, 54–59.
- Günther, K. & Hasanen, K. *Tietoarkisto*.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metodit/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/tyypittely/> (Luettu 25.03.2024.)
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. & Sinivuori, E. 2009. *Tutki ja kirjoita*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Jopp, D. S. & Hertzog, C. 2010. Assessing Adult Leisure Activities: An Extension of a Self-Report Activity Questionnaire. *Psychological assessment, 2010-03, Vol.22 (1)*, 108–120.
- Kim, D., Park, J. & Park, B.-J. 2024. How do leisure activities impact leisure domain and life domainsatisfaction and subjective well-being? *The international journal of tourism research, 2024-01, Vol.26 (1), p.n/a, Article e2618*.
- Koho, T. 2023. 6.- ja 7. -luokkalaisten informaatiokäyttäytyminen. *Ainedidaktiikka, 2023-06, Vol.7 (1)*, 73–97.
- Kojonkoski-Rännäli, S. 2014. *Käsin tekemisen filosofiaa*. Painosalama.
- Kouhia, A. 2012. Categorizing the meanings of craft: A multi-perspectival framework for eight interrelated meaning categories. *Techné Series Vol 19*, 25–40.
- Kälviäinen, M. & Junnila-Savolainen, R. 2005. Käsityön kuluttamiseen liittyvät hyvinvointi kokemukset. Teoksessa M. Kälviäinen (toim.) *Käsityö, yrittäjyys, hyvinvointi: uusia liiketoimintapolkuja*. Kauppa- ja teollisuusministeriö, 34–53
- Liikkanen, M. 2004. *Tilastokeskus*. https://www.stat.fi/tup/hyvinvointikatsaus/hyka_2004_2_vapaa-aika.html (Luettu 01.04.2024)
- Luutonen, M. 2004. Elämän mielekkyyttä – käsityö minän vahvistajana. In S. Niemelä, & M. Luutonen, *Taitava ihminen - toimiva kansalainen : aikuisopiskelun motiiveja ja merkityksiä*. Kansanvalistusseura, 11–19
- Metsämuuronen, J. 1995. *Harrastukset ja omaehtoinen oppiminen : sitoutuminen, motivaatio ja coping : teoreettinen tausta, rakenneanalyysi ja sitoutuminen*. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos.
- Opetushallitus. 2014. *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Opetushallitus.
- Pöllänen, S. 2005. Elämä ilman käsitöitä – mitä se on? Käsityö harrastajien psyykkisen hyvinvoinnin tukena. Teoksessa L. Kaukiainen & M. Collanus (toim.) *Tekstejä ja kangastuksia. Puheenvuoroja käsityöstä ja sen tulevaisuudesta*. Juvenes Print, 66–77

- Pöllänen, S. 2012. Käsiyö ja psyykkinen hyvinvointi käsityön tutkimuskentässä. *AMK-lehti*.
<https://uasjournal.fi/tutkimus-innovaatiot/kasityo-ja-psyykkinen-hyvinvointi-kasityon-tutkimuskentassa/> (Luettu 20.03.2024)
- Pöllänen, S. 2015. Elements of Crafts that Enhance Well-Being: Textile Craft Makers' Descriptions of Their Leisure Activity. *Journal of leisure research*, 58–78.
- Pöllänen, S. 2020. Hand-made well-being: Textile crafts as a source of eudaimonic well-being. *Journal of leisure research*, 2020-05, Vol.51 (3), 348–365.
- Pöllänen, S. & Laura, V. 2018. Crafting Well-Being: Meanings and Intentions of Stay-at-Home Mothers' Craft-Based Leisure Activity. *Leisure sciences*, Vol.40 (6), 617–633.
- Risatti, H. 2004. *Theory of craft: Function and aesthetic expression*. University of North Carolina Press.
- Salo, L. 2022. *Käsiyötä opettavien opettajien aineenhallinnallisten taitojen kehittäminen vapaa-ajalla*. Turun yliopisto
- Saloheimo, L. 2004. Haastatteluja ja luovaa huiskintaa – käsityöharrastuksen merkityksiä nasten elämäntarinoissa. *Taitava ihminen - toimiva kansalainen : aikuisopiskelun motiiveja ja merkityksiä*. Suom. S. Niemelä. & M. Luutonen Kansanvalistusseura. 21–31
- Sohlman, B. 2004. Fuktionaalinen mielenterveyden malli positiivisen mielenterveyden kuvaajana. Stakes
- Stebbins, R. 2007. Teoksessa R. Stebbins (toim.) *A Leisure Based, Theoretic Typology of Volunteers and Volunteering*. University of Calcary. 9-12
- Vastimo, M. 2022. Itsesäätelytaidot ja kiinnittyminen opettajaopintojen käsityössä. *Ainedidaktiikka* 6, 24–51

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

1. Sukupuoli

Nainen

Mies

En halua vastata

Muu

2. Minkä vuosikurssin opiskelija olet?

1.

2.

3.

4.

5.

Enemmän kuin 5

3. Haluaisitko tulevaisuudessa ensisijaisesti toimia käsityönopettajana vai luokanopettajana? Tai jossakin toisessa tehtävässä?

4. Kuinka pitkä harrastuneisuus sinulla on käsitöistä ennen opintojen alkua?

0–1 vuotta

1–3 vuotta

3–5 vuotta

Yli 5 vuotta

5. Kerro mitä käsitöitä olet harrastanut ennen opintoja?

6. Jos et ole harrastanut käsitöitä ennen opintoja, teetkö nykyään käsitöitä vapaa-ajalla? (Jos vastasit kohtaan viisi, voit jättää vastaamatta tähän kysymykseen)

7. Kuinka paljon käytät aikaa käsitöiden tekemiseen vapaa-ajalla?

0 tuntia viikossa

1–3 tuntia viikossa

3–5 tuntia viikossa

5–8 tuntia viikossa

Yli 8 tuntia viikossa

8. Ovatko käsityön aineenopettajan opinnot lisänneet tai vähentäneet käsitöiden tekemistä vapaa-ajalla? Jos on, niin millä tavoin?

9. Mikä käsitöiden harrastamisen lisääntymiseen tai vähentymiseen on mielestäsi vaikuttanut?

10. Oletko oppinut uusia käsityötekniikoita opiskelun aikana, joita olet alkanut käyttämään vapaa-ajalla? Tai onko harrastamisessasi tapahtunut joitain muita muutoksia?

11. Miten arvelet, muuttuuko käsityöharrastamisesi valmistumisen jälkeen